
V. POLITYKA OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ HARMONOGRAM REALIZACJI ZADAŃ EKOLOGICZNYCH

5.1. Założenia rozwoju społeczno – gospodarczego gminy w świetle ochrony środowiska

Założenia rozwoju społeczno – gospodarczego Miasta i Gminy Borne Sulinowo w świetle ochrony środowiska zostały wyznaczone w oparciu o poniższe dokumenty:

- „Strategia rozwoju Powiatu Szczecineckiego do roku 2015”;
- „Projekt strategii rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo”;
- „Program Ochrony Środowiska Powiatu Szczecineckiego”.

Są to opracowania programowo-planistyczne wyznaczające kierunki działań inwestycyjnych i społecznych w odniesieniu do regionu i gminy. Zapisy planistyczne takich dokumentów pozwalają w dalszym etapie pracy samorządów dokonywać właściwych decyzji z możliwością analizy perspektywicznych skutków a także zaplanować ekonomiczne aspekty realizacji zadań w perspektywie kilku lat.

5.1.1. Cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska określone w strategii rozwoju Powiatu Szczecineckiego

„Strategia rozwoju Powiatu Szczecineckiego” została opracowana w celu połączenia interesów i celów strategicznych sześciu gmin (w tym Miasta i Gminy Borne Sulinowo) z obszaru Powiatu Szczecineckiego. Stanowi ona program działania dla samorządów lokalnych oraz realizacji przedsięwzięć i założeń ich rozwoju gospodarczego.

Jako nadrzędną misję w powiecie wyznaczono:

- Wszechstronny rozwój Ziemi Szczecineckiej, miejsca czystego ekologicznie o dużych walorach turystycznych poprzez zwiększenie atrakcyjności inwestycyjnej gmin w oparciu o lokalną bazę gospodarczą, edukacyjną i zasoby naturalne, zapewniający podniesienie jakości życia mieszkańców oraz wzmocnienie pozycji regionu w województwie zachodniopomorskim.

Realizacja tak sformułowanej misji rozwoju do 2015 roku będzie opierała się na czterech podstawowych celach strategicznych:

- Cel I. Wszechstronny rozwój gospodarczy powiatu, małych i średnich przedsiębiorstw, sfery usług, turystyki, rolnictwa oraz jego otoczenia;
- Cel II. Rozwój infrastruktury technicznej;
- Cel III. Rozwój i wykorzystanie zasobów ludzkich;

- Cel IV. Ochrona Środowiska.

Do osiągnięcia celów strategicznych prowadzić będą konkretne cele pośrednie i cele operacyjne.

Najważniejsze (wybrane) cele pośrednie i cele operacyjne związane w sposób bezpośredni lub pośredni z ochroną środowiska i zrównoważonym rozwojem regionu przedstawiono w poniższej tabeli:

Cele pośrednie i operacyjne wynikające ze „Strategii rozwoju Powiatu Szczecineckiego”

Tabela 25

CELE POŚREDNIE	CELE OPERACYJNE
Stymulowanie przedsiębiorczości, nowoczesności i innowacyjności gospodarki lokalnej	o tworzenie mechanizmów i struktur sprzyjających działalności innowacyjnej.
Dostosowanie kierunków rozwoju powiatu do zmian zachodzących w rolnictwie	o wspieranie rozwoju rolnictwa ekologicznego, o zagospodarowanie gruntów nieprzydatnych rolniczo
Stworzenie systemu promocji powiatu z uwzględnieniem specyfiki poszczególnych gmin	o integracja działań promocyjnych powiatu i gmin powiatu szczecineckiego
Rozwój sieci wodno-kanalizacyjnej wraz z oczyszczalniami ścieków	o stworzenie efektywnego systemu zaopatrzenia w wodę poprzez budowę nowych i modernizację istniejących ujęć wody, stacji uzdatniania, magistrali przesyłowych i spinanie ich w sieć, o osiągnięcie wysokiego stopnia oczyszczania ścieków poprzez budowę nowych i modernizację istniejących oczyszczalni oraz rozbudowę sieci kanalizacyjnej
Realizacja kompleksowego programu zabezpieczenia energetycznego powiatu poprzez rozwój gazownictwa, energetyki i ciepłownictwa	o działania na rzecz tworzenia proekologicznych źródeł energii
Tworzenie warunków dla rozwoju kultury, sportu turystyki i wypoczynku	o rozwój turystyki w ścisłej korelacji z ochroną środowiska, o kształtowanie postaw proturystycznych oraz upowszechnianie wiedzy krajoznawczej o regionie wśród dzieci i młodzieży, o stworzenie spójnego programu rozwoju turystyki w Powiecie Szczecineckim

Działania z zakresu ochrony środowiska z uwagi na ich podstawowe znaczenie dla rozwoju powiatu znalazły się jako odrębny cel strategiczny w strategii rozwoju. Ochrona Środowiska ze względu na swoje ponadlokalne znaczenie wymaga zbieżności poglądów i działań na szczeblu regionalnym i lokalnym. Wymusza ona potrzebę ukierunkowania praktycznie wszystkich sfer życia i działalności na zrównoważony rozwój.

Cele pośrednie i operacyjne w zakresie ochrony środowiska kształtują się następująco:

Cele pośrednie i operacyjne wynikające ze „Strategii rozwoju Powiatu Szczecineckiego” związane bezpośrednio z ochroną środowiska

Tabela 26

CELE POŚREDNIE	CELE OPERACYJNE
Kompleksowe rozwiązanie problemu zagospodarowania odpadów	o inwentaryzacja stanu środowiska i istniejącej gospodarki odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne, o rozwiązanie problemu gospodarki odpadami z uwzględnieniem odpadów niebezpiecznych

	<p>w oparciu o istniejącą infrastrukturę oraz nowe dostępne technologie,</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ propagowanie inicjatyw umożliwiających segregację odpadów w miejscu ich powstawania oraz programów minimalizacji powstających odpadów.
Ochrona gleb, powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych	<ul style="list-style-type: none"> ○ ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska, ○ ochrona brzegów wód w procesie inwestycyjnym, ○ likwidacja nielegalnych składowisk odpadów i wylewisk ścieków komunalnych, ○ rekultywacja gruntów zdegradowanych oraz gruntów nieprzydatnych rolniczo
Działania na rzecz zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych, dziedzictwa kulturowego oraz świata roślinnego i zwierzęcego	<ul style="list-style-type: none"> ○ ochrona zasobów naturalnych przed nadmierną i nieracjonalną eksploatacją, ○ ochrona najcenniejszych elementów przyrody w celu ich zachowania, ○ propagowanie humanistycznych postępowań ze zwierzętami
Ochrona środowiska przed hałasem, wibracjami i promieniowaniem niejonizującym	<ul style="list-style-type: none"> ○ wspieranie inwestycji zmierzających do ochrony przed hałasem, najbardziej narażonych miejsc (trasy o dużym natężeniu ruchu drogowego)

5.1.2. Cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska określone w „Projekcie strategii rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo”

„Projekt strategii rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo” na podstawie analizy słabych i mocnych stron oraz możliwości i zagrożeń obszaru gminy (analiza SWOT) ustalił trzy priorytety strategiczne dla miasta i gminy, którymi są:

- pełne bezpieczeństwo ekologiczne;
- bezpieczeństwo społeczne;
- wykreowanie i podtrzymywanie specjalności miasta i gminy.

Priorytety te zostały określone dla pięciu sfer funkcjonalnych: społecznej, gospodarczej, ekologicznej, przestrzennej i infrastrukturalnej.

Przyszłość miasta związana jest z:

- uruchomieniem możliwości wykorzystania walorów naturalnych, a także zasobów ludzkich w kierunku rozwoju funkcji turystycznej i rekreacyjnej;
- realizacją inwestycji infrastrukturalnych podnoszących jakość życia mieszkańców;
- promocją i wspomaganie przedsięwzięć gospodarczych zapewniających zatrudnienie i ogólny rozwój miasta i gminy,

W ramach priorytetów strategicznych strategii zostały wyznaczone cele strategiczne i kierunki działań, przedstawione poniżej:

- nakładanie proekologicznych ograniczeń na nowe inwestycje;
- pełna ocena stanu środowiska;
- monitoring miejsc oczyszczonych i środowiska;

- realizacja programów ochrony wód – gospodarka wodno-ściekowa;
- realizacja programu ochrony powierzchni ziemi – sprawny system gospodarowania, zwózki oraz utylizacji odpadów stałych;
- realizacja programu ochrony powietrza – gazyfikacja, modernizacja kotłowni istniejących, eliminacja zanieczyszczeń;
- stworzenie dogodnych warunków dla przemysłu czystego (nieuciążliwego dla środowiska);
- stworzenie warunków dla rozwoju agroturystyki;
- promocja bezpiecznej ekologicznie gminy;
- stworzenie warunków dla rozwoju turystyki nieinwazyjnej o zróżnicowanym charakterze korzystania z zasobów przyrody;
- tworzenie obszarów szczególnej ochrony;
- rozwiązanie układu przestrzennego terenów nadjeziernych w mieście – Park Miejski;

5.1.3. Cele i kierunki działań w zakresie ochrony środowiska określone w powiatowym programie ochrony środowiska

Program Ochrony Środowiska Powiatu Szczecineckiego wyznaczył szereg celów, których realizacja będzie przebiegać równolegle na poziomie samorządów powiatowych i gminnych.

W ramach wyznaczonych celów ekologicznych, kierunków działań wyznaczono szereg zadań ekologicznych, których konsekwencją realizacji na szczeblu powiatowym jest poprawa stanu środowiska na terenach gmin. Ponadto program powiatowy obejmuje swym zakresem podstawowe zadania, których podmiotem realizującym jest bezpośrednio gmina. Zadania te zawarte w programie powiatowym stanowią bezpośrednie wytyczne dla realizacji gminnych programów ochrony środowiska.

Do wyznaczonych celów ekologicznych w Programie powiatowym należą:

- **Cel 1. „Gorące punkty”** – *minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko*
- **Cel 2. Gospodarka wodna** – *zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, zwiększenie zasobów w zlewniach, ochrona przed powodzią.*
- **Cel 3. Gospodarka odpadami**
- **Cel 4. Poprawa jakości środowiska** – *zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową, zminimalizowanie uciążliwego hałasu, ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.*
- **Cel 5. Racjonalizacja użytkowania surowców** - *racjonalne zużycie energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych.*
- **Cel 6. Ochrona powierzchni ziemi** – *ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją, rekultywacja terenów zdegradowanych.*

- **Cel 7. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych - zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności.**
- **Cel 8. Przeciwdziałanie poważnym awariom - ochrona przed poważnymi awariami oraz sprostanie nowopowstającym zadaniom, takim jak zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego.**
- **Cel 9. Edukacja w zakresie ochrony środowiska.**

Na podstawie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Szczecineckiego do sporządzenia programu gminnego (jako wytyczne) przyjęto następujące cele i zadania:

Tabela 27

Cel	Zadanie	Okres realizacji
1	2	3
Cel 1. „Gorące punkty”	Zad. 6. Likwidacja lub modernizacja instalacji energetyki cieplnej nie spełniających wymagań ochrony środowiska	2004-2010
Cel 2. Gospodarka wodna	Zad. 4. Poprawa jakości wody pitnej dzięki modernizacji istniejących stacji uzdatniania wody	Zadanie ciągle
	Zad. 6. Zintensyfikowanie rozbudowy, renowacji i modernizacji sieci wodociągowej, a przez to minimalizacja strat wody na przesyłach oraz wymiana wyeksploatowanych odcinków sieci:	Zadanie ciągle
	Zad. 7. Przeprowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej i wykorzystywanie jej na cele agrarne – do podlewania zieleni)	Zadanie ciągle
	Zad. 9. Optymalizacja wykorzystania i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków oraz budowa nowych oczyszczalni	Zadanie ciągle
	Zad. 10. Realizacja krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych - zintensyfikowanie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz sukcesywna modernizacja istniejącej sieci (rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej)	2006-2010
	Zad. 11. Budowa oczyszczalni przyzagrodowych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych lub technicznych (ukształtowanie terenu)	Zadanie ciągle
Cel.3. Gospodarka odpadami	Zad. Realizacja zadań wyznaczonych w Planie gospodarki odpadami	-
Cel 4. Poprawa jakości środowiska – POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	Zad. 3. Eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, rozbudowa sieci gazowej na obszarze powiatu i zwiększenie liczby odbiorców, modernizacja kotłowni węglowych w obiektach użyteczności publicznej	Zadanie ciągle
	Zad. 5. Wyprowadzenie ruchu tranzytowego z obszaru miast, budowa obejść drogowych, obwodnic, przebudowa dróg o małej przepustowości oraz bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych	Zadanie ciągle

1	2	3
Cel 4. Poprawa jakości środowiska - HAŁAS	Zad. 4. Integrowanie planów zagospodarowania przestrzennego z problemami zagrożenia hałasem	Zadanie ciągłe
Cel 4.. Poprawa jakości środowiska – PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	Zad. 2. Preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego	Zadanie ciągłe
Cel 5. Racjonalizacja użytkowania surowców	Zad. 2. Wprowadzenie bodźców ekonomicznych dla przedsięwzięć proekologicznych (ulgi podatkowe, możliwość współfinansowania)	Zadanie ciągłe
	Zad. 3. Poprawa parametrów energetycznych budynków (wymiana okien i ocieplenie budynków)..	2006
	Zad. 4. Stosowanie indywidualnych liczników ciepła (budynki komunalne)	2006
	Zad. 5. Opracowanie programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne	2006
	Zad. 6. Weryfikacja stanu zagospodarowania kopalni	2006
Cel 6. Ochrona powierzchni ziemi	Zad. 1. Ochrona gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierną intensyfikacją produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów	Zadanie ciągłe
	Zad. 2. Inwentaryzacja terenów poeksploatacyjnych oraz terenów zdegradowanych w otoczeniu wyrobisk górniczych na skutek eksploatacji kopalni – opracowanie programu rekultywacji	2006
Cel. 7. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych	Zad. 3. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych	Zadanie ciągłe
	Zad. 4. Prowadzenie prac pielęgnacyjnych parków i pomników przyrody	Zadanie ciągłe
	Zad. 5. Tworzenie nowych obszarów chronionych zgodnie z koncepcją sieci ekologicznej NATURA 2000 i ECONET oraz opracowanie ich planów ochrony	Zadanie ciągłe
	Zad. 6. Tworzenie i wdrażanie programów reintrodukcji ginących i zagrożonych gatunków chronionych i łownych przez opracowanie zasad przeprowadzania reintrodukcji dzikich gatunków	2006
	Zad. 8. Racjonalizacja gospodarowania zwierzętami łownymi przez: • opracowanie zasad gospodarowania zwierzętami łownymi, • opracowanie programu zwalczania kłusownictwa.	2006
	Zad. 9. Ochrona i powiększanie zasobów leśnych przez opracowanie planów urządzenia lasu wraz z Programem Ochrony Przyrody.	Zadanie ciągłe
	Zad. 11. Działania prowadzące do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów: • Dostosowanie składu gatunkowego drzewostanów do siedliska w oparciu o rozpoznanie warunków glebowo – siedliskowych, • Zwiększenie bioróżnorodności w celu zwiększenia odporności ekosystemu leśnego na stresy.	Zadanie ciągłe
	Zad. 13. Dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych przez opracowanie programu udostępniania i zagospodarowania lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia , edukacji ekologicznej.	Zadanie ciągłe

1	2	3
	Zad. 14. Zalesienia gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego, a przeznaczonych na cele leśne, z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowaniem korytarzy ekologicznych	Zadanie ciągle
	Zad. 15. Uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego selektywnego dostępu do terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo.	Zadanie ciągle
	Zad. 16. Wprowadzenie odpowiednich procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem.	Zadanie ciągle
	Zad. 17. Przeciwdziałanie rozwojowi budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego na terenach chronionych.	Zadanie ciągle
Cel 9. Edukacja w zakresie ochrony środowiska	Zad. 1. Wykonanie i wdrożenie powiatowego i gminnych programów edukacji ekologicznej	2007

5.2. Cele, kierunki i zadania do realizacji w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo.

We wcześniejszych rozdziałach przeprowadzono analizę stanu środowiska oraz uwarunkowań społeczno-gospodarczych na terenie Miasta i Gminy Borne Sulinowo. Szczegółowo omówiono poszczególne elementy środowiska, towarzyszące im zagrożenia. Konsekwencją dokonanej analizy i zidentyfikowanych zagrożeń jest podjęcie działań zmierzających do naprawy niekorzystnego stanu środowiska.

W celu realizacji przyjętego założenia konieczne jest ustalenie głównych zasad polityki ekologicznej w odniesieniu do poszczególnych elementów środowiska. Wymaga to wyznaczenia:

- **celów ekologicznych** – cel po osiągnięciu którego, ma nastąpić poprawa danego elementu środowiska, stanowiący ostateczny efekt podejmowanych kierunków działań (a w ramach kierunków działań zadań ekologicznych);
- **kierunków działań** – kierunki służące do osiągnięcia wyznaczonych celów ekologicznych;
- **zadań ekologicznych** – konkretne przedsięwzięcia prowadzące do realizacji wyznaczonych kierunków działań w ramach danego celu ekologicznego. Zadania te mają charakter długookresowy i winny być realizowane aż do osiągnięcia założonego celu. Z uwagi na długi okres „dochodzenia” do wyznaczonego celu, z zaproponowanych zadań należy określić zadania priorytetowe (priorytety ekologiczne) do realizacji.

Program Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo oparty więc został o postanowienia wyżej omówionych dokumentów oraz o postanowienia wynikające z dokumentów ogólnych (np. Polityka ekologiczna Państwa), z uwzględnieniem wymogów wynikających z obowiązujących przepisów.

Poniżej przedstawiono cele, kierunki i zadania ekologiczne dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo w odniesieniu do konkretnych elementów środowiska. Ich realizacja złoży się na wypełnianie określonych zadań, co powinno prowadzić do zrównoważonego rozwoju gminy.

5.2.1. „Gorące punkty”

Jednym z celów polityki ochrony środowiska w województwie i powiecie jest:

- ❖ ***minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko.***

Cel ten łączy działania z zakresu ochrony różnych elementów środowiska, dla osiągnięcia pożądanego efektu.

Na podstawie Programu Ochrony Środowiska Powiatu Szczecineckiego można wyznaczyć następujące zadania do realizacji w ramach celu „gorące punkty”:

- Likwidacja lub modernizacja instalacji nie spełniających wymagań ochrony środowiska (szczególnie w zakresie energetyki cieplnej);

5.2.2. Gospodarka wodna

Gospodarowanie wodami na terenie Powiatu Szczecineckiego zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju oraz celami zawartymi w „Programie ochrony środowiska województwa zachodniopomorskiego” powinno być realizowane za pomocą następujących celów:

- ❖ ***zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód,***
- ❖ ***racjonalizacja zużycia wody,***
- ❖ ***zwiększenie zasobów w zlewniach,***
- ❖ ***ochrona przed powodzią.***

Powyższe cele ekologiczne stanowią jednocześnie kierunki działań. Dodatkowo jako kierunki działań należy podjąć:

- realizację krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych;
- realizację programu budowy przepławek dla ryb.

Wyznaczone cele i kierunki działań powinny być realizowane za pomocą następujących zadań ekologicznych:

- poprawa jakości wody pitnej dzięki modernizacji istniejących stacji uzdatniania wody oraz budowę nowych stacji;
- zabezpieczenie i likwidacja nieeksploatowanych studni, stanowiących potencjalne źródło zanieczyszczenia zbiorników wód podziemnych a także likwidacja ujęć wód małych, płytkich oraz niekorzystnie położonych (np. blisko stacji paliw);

-
- uruchomienie procedur formalno-prawnych w celu ustanowienia stref ochrony bezpośredniej i pośredniej ujęć – szczególnie ujęcia miejskiego w Bornem Sulinowie;
 - wyznaczenie lub wytypowanie studni awaryjnych (ujęć rezerwowych);
 - optymalizacja wykorzystania i modernizacja istniejących oczyszczalni ścieków - Modernizacja oczyszczalni ścieków w Bornem Sulinowie w ramach programu ochrony różnorodności biologicznej Zalewów Nadarzyckich i jez. Pile;
 - inwentaryzacja dzikich wylewisk ścieków;
 - pełne zewidencjonowanie zbiorników bezodpływowych i stworzenie systemu ich kontroli technicznej oraz częstotści opróżniania;
 - zintensyfikowanie rozbudowy sieci kanalizacji sanitarnej oraz sukcesywna modernizacja istniejącej sieci (rozdział kanalizacji sanitarnej i deszczowej);
 - budowa oczyszczalni przyzagrodowych na terenach, gdzie budowa sieci kanalizacyjnej jest nieopłacalna z przyczyn ekonomicznych lub technicznych (ukształtowanie terenu);
 - zintensyfikowanie rozbudowy, renowacji i modernizacji sieci wodociągowej, a przez to minimalizacja strat wody na przesyle wody wodociągowej;
 - opracowanie koncepcji gospodarki wodno-ściekowej uwzględniającej założenia ochrony wód;
 - przeprowadzenie akcji edukacyjno – informacyjnej propagującej optymalizację zużycia wody przez indywidualnych użytkowników (np. gromadzenie wody deszczowej i wykorzystywanie jej na cele agrarne – do podlewania zieleni);
 - uwzględnianie bilansów wodno–gospodarczych oraz uwzględnienie zasobów dyspozycyjnych wód podziemnych i powierzchniowych dla regionów bilansowych w planowaniu przestrzennym. Działania dążące do wdrożenia systemu zarządzania zasobami wodnymi powinny uwzględniać opracowane przez właściwe RZGW następujące wykazów:
 - wód powierzchniowych i podziemnych, które są lub mogą być w przyszłości wykorzystywane do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
 - wód powierzchniowych wykorzystywanych do celów rekreacyjnych, a w szczególności do kąpieli,
 - wód powierzchniowych przeznaczonych do bytowania ryb, skorupiaków i mięczaków lub innych organizmów w warunkach naturalnych oraz umożliwiających migrację ryb,
 - wód wrażliwych na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych oraz obszarów szczególnie narażonych, z których dopływ azotu ze źródeł rolniczych do tych wód należy ograniczyć;
 - opracowanie i realizacja programu ograniczania zanieczyszczeń wód spowodowanych produkcją rolną przez realizację ustawy o rolnictwie ekologicznym i Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej w tym właściwe gospodarowanie gnojowicą;
 - prowadzenie monitoringu wód powierzchniowych oraz dążenie do poprawy stanu tych wód.

- uporządkowanie linii brzegowej jezior i rygorystyczne egzekwowanie ochrony brzegów (uporządkowanie zabudowy letniskowej wokół jezior);
- wybudowanie przepławek w celu swobodnego przemieszczania się ryb (udroźnienie rzek);

Jeziora należy objąć szczegółowym monitoringiem jakości wód ze względu na turystyczny charakter regionu. Wzrastające znaczenie terenów rekreacyjnych, a w szczególności przeznaczania ich na cele budownictwa letniskowego wymaga również wyznaczenia linii brzegowej. Ograniczenie zabudowy brzegów jezior wpłynie na polepszenie stanu środowiska w obrębie zlewni jezior.

5.2.3. Gospodarka odpadami

Głównym kierunkiem działań gospodarki odpadami jest realizacja opracowanego „Planu gospodarki odpadami dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo”, stanowiącego integralną część niniejszego opracowania. Omówienie celów i zadań ekologicznych gospodarki odpadami zostało szczegółowo zawarte w tym opracowaniu.

5.2.4. Poprawa jakości środowiska

Poprawa jakości środowiska jest jednym z głównych założeń polityki ekologicznej dążącej do zrównoważonego rozwoju. Realizacja tego celu musi obejmować środowisko w szeroko rozumianym znaczeniu zagrożeń tj. powietrza, hałasu, promieniowania elektromagnetycznego. w takim rozumieniu dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo należy wyznaczyć następujące cele ekologiczne:

- ❖ *zapewnienie wysokiej jakości powietrza;*
- ❖ *redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową;*
- ❖ *zminimalizowanie uciążliwego hałasu;*
- ❖ *ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.*

Zagadnienia związane z poprawą jakości środowiska podzielono na trzy obszary: powietrze, hałas i promieniowanie elektromagnetyczne, a omówienie polityki ekologicznej związanej z nimi znajduje się poniżej.

5.2.4.1. Powietrze

- *ograniczenie emisji do powietrza w energetyce i przemyśle*

Realizacja tego kierunku działania odnosi się do sektorów wytwarzania i zaopatrzenia w energię oraz przemysłu. Skupienie się na ograniczeniu emisji z wymienionych sektorów

przyniesie znaczące efekty ekologiczne na terenie gminy i powiatu. W przypadku gminy Borne Sulinowo, na której terenie brak jest większych emitorów zanieczyszczeń rozdział ten wskazuje na sposób prowadzenia polityki ekologicznej w tym zakresie w gminach sąsiednich, a w szczególności Mieście Szczecinek, gdzie skoncentrowane są główne źródła zanieczyszczeń w skali powiatu.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

- modernizacja układów technologicznych oraz montaż urządzeń ograniczających emisję (w takich przypadkach istnieje możliwość wspólnego ubiegania się Urzędów wraz z zakładami o środki finansowe np. z eko konwersji naszego zadłużenia);
 - objęcie pozwoleniami emisyjnymi (w ramach gospodarczego korzystania ze środowiska) dużych zakładów przemysłowych;
 - wprowadzenie systemu monitoringu i kontroli emisji zanieczyszczeń na terenie przedsiębiorstw (w razie przekroczeń dopuszczalnych stężeń należy spowodować, za pomocą wszystkich dostępnych środków administracyjnych, zaniechania emisji);
 - kontrola przedsiębiorstw w zakresie emisji pyłów i gazów do powietrza przeprowadzana przez WIOŚ;
 - zachęcanie zakładów do samokontroli poprzez wprowadzanie systemów zarządzania środowiskiem (ISO 14 000) w obrębie przedsiębiorstwa;
 - spalanie węgla lepszej jakości lub zamiana nośnika energii na bardziej ekologiczny.
- *ograniczenie emisji w sektorze mieszkalnictwa*

Niska emisja zanieczyszczeń powietrza pochodząca z ogrzewnictwa komunalnego stanowi w miastach ok. 50% ogólnej emisji zanieczyszczeń, zaś na terenach wiejskich ok. 80%. Źródłem powstawania zanieczyszczeń jest przede wszystkim wykorzystywane w przestarzałych urządzeniach grzewczych paliwo w postaci niskiej jakości węgla, a także różnego typu materiały odpadowe. Na terenie gminy niska emisja stanowi poważne źródło zanieczyszczeń powietrza. Dlatego też należy dążyć do minimalizacji emisji głównie w tym sektorze.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

- eliminowanie węgla jako paliwa w kotłowniach lokalnych i gospodarstwach domowych, rozpowszechnienie stosowania drewna, trocin, wierzby energetycznej czy gazu;
- modernizacja kotłowni węglowych w obiektach użyteczności publicznej;
- promowanie nowych nośników energii ekologicznej pochodzących ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna, wiatrowa, wodna, geotermalna;
- zaprowadzenie katalogu ofert dostępnych technologii i udostępnianie ich zainteresowanym;

- centralizacja uciepłowienia prowadząca do likwidacji małych kotłowni i indywidualnych palenisk domowych;
 - rozbudowa sieci gazowej na obszarze gminy;
 - edukacja ekologiczna społeczeństwa na temat wykorzystania proekologicznych nośników energii i szkodliwości spalania materiałów odpadowych (szczególnie tworzyw sztucznych).
- *ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych*

Ruch drogowy jest istotnym zagrożeniem dla środowiska i zdrowia człowieka. Zwiększające się natężenie ruchu, stan dróg oraz stan techniczny pojazdów stanowią źródło zagrożeń, w tym przyczyniają się do wzrostu emisji zanieczyszczeń do powietrza. w Mieście i Gminie Borne Sulinowo główne zagrożenie komunikacyjne stanowi sieć dróg krajowych i wojewódzkich przebiegająca przez ten teren.

Ograniczenie emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych powinno być realizowane przez następujące zadania:

- współpraca gminy w zarządcami dróg w zakresie wyznaczania potrzeb modernizacji;
- bieżąca modernizacja dróg i ciągów komunikacyjnych.

5.2.4.2. Hałas

Zgodnie z Prawem Ochrony Środowiska (Dział V, art. 112), „ochrona przed hałasem polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu akustycznego środowiska, między innymi poprzez utrzymanie hałasu poniżej poziomu dopuszczalnego, lub co najmniej na tym poziomie, oraz przez zmniejszenie poziomu hałasu co najmniej do dopuszczalnego, w przypadku, gdy nie jest on dotrzymany”. Polityka Ekologiczna Państwa zakłada ograniczenie do roku 2010 hałasu na obszarach miejskich wokół terenów przemysłowych oraz głównych dróg i szlaków kolejowych do poziomu równoważnego nieprzekraczającego w porze nocnej 55 dB.

Uwzględniając założenia ochrony przed hałasem realizację wyznaczonego celu ekologicznego należy rozpatrywać w dwóch obszarach tj.: hałasu komunikacyjnego i przemysłowego.

Dla jego realizacji określono kierunki działań ekologicznych:

- *ocena stanu akustycznego środowiska i ocena zmian;*
- *ograniczenie emisji hałasu do środowiska;*
- *monitoring hałasu.*

Określone cele i kierunki ekologiczne powinny być realizowane przez konkretne zadania ekologiczne. Są to:

- integrowanie planów zagospodarowania przestrzennego z problemami zagrożenia hałasem;

- wprowadzenie systemu monitoringu hałasu;
- opracowanie map akustycznych obszarów położonych wzdłuż głównych dróg i linii kolejowych, których eksploatacja może powodować negatywne oddziaływanie akustyczne na znacznych obszarach;
- uzależnienie opracowania programów ograniczenia lub wyeliminowania emisji hałasu do środowiska oraz ochrony przed hałasem od wyników badań kontrolnych WIOŚ z uwzględnieniem: budowy obejść drogowych, poprawy nawierzchni dróg, optymalizacji płynności, ruchu pojazdów, stosowania maszyn, urządzeń i pojazdów o obniżonej hałaśliwości, zakładania pasów zieleni ochronnej (izolacyjnej), ograniczanie ruchu samochodowego w obrębie terenów ochrony przyrody;

5.2.4.3. Promieniowanie elektromagnetyczne

Poziom promieniowanie niejonizujące jest jednym z czynników wpływających na jakość życia człowieka. Podstawowa zasada ochrony przed polami elektromagnetycznymi została zapisana w art. 121 Prawa Ochrony Środowiska. Zgodnie z tą zasadą ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska poprzez utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach oraz na zmniejszaniu poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Uwzględniając założenia ochrony przed promieniowaniem określono cel ekologiczny:

❖ *Ochrona mieszkańców przed promieniowaniem elektromagnetycznym.*

Uwzględniając założony cel ekologiczny określono następujące kierunki działań:

- ocena zagrożenia;
 - ograniczanie emisji promieniowania do środowiska;
- Realizacja celu oraz kierunków działań powinna opierać się na następujących zadaniach:
- inwentaryzacja i kontrola źródeł emisji promieniowania elektromagnetycznego;
 - preferowanie niskokonfliktowych lokalizacji źródeł promieniowania elektromagnetycznego.

5.2.5. Racjonalizacja użytkowania surowców

Racjonalne gospodarowanie surowcami jest jednym z warunków zrównoważonego rozwoju. Celem tego założenia jest:

❖ *racjonalne zużycie energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych.*

Koordynując powyższy cel ekologiczny należy realizować następujące działania:

- *zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji;*
- *zmniejszenie energochłonności gospodarki;*
- *wzrost wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych;*
- *ochrona złóż kopalin przed trwałym zainwestowaniem i zalesieniem oraz niekontrolowaną eksploatacją przez weryfikację stanu zagospodarowania kopalin;*

Dla realizacji w/w celu należy podjąć następujące zadania:

- poprawa parametrów energetycznych budynków (wymiana okien i ocieplenie budynków) – przede wszystkim budynki użyteczności publicznej;
- udział w rozpowszechnianiu informacji na temat zasad i możliwości termorenowacji budynków;
- stosowanie indywidualnych liczników ciepła (budynki komunalne);
- opracowanie programu rozwoju energetyki opartej o surowce odnawialne;
- stopniowe zwiększanie udziału energii otrzymanej z surowców odnawialnych w całkowitym zużyciu energii;
- weryfikacja stanu zagospodarowania kopalin;
- zapobieganie niekoncesjonowanej eksploatacji surowców naturalnych;
- bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
- stosowanie bodźców ekonomicznych dla przedsięwzięć proekologicznych (ulgi podatkowe, możliwości współfinansowania);

5.2.6. Ochrona powierzchni ziemi

Ochrona powierzchni ziemi zgodnie z zapisami ustawy Prawo Ochrony Środowiska, polega na zapewnieniu jej jak najlepszej jakości.

Uwzględniając założenia ochrony powierzchni ziemi określono cele ekologiczne:

- ❖ ***ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją;***
- ❖ ***rekultywacja terenów zdegradowanych.***

Biorąc pod uwagę niską klasyfikację bonitacyjną gleb na terenie gminy należy dążyć do racjonalnego korzystania z ich zasobów oraz zapewnienia im właściwej ochrony.

Dla powyższych celów ekologicznych wyznaczono następujące kierunki działania:

- *rekultywacja gleb zdegradowanych;*
- *ochrona gleb przed erozją;*
- *ochrona gleb przed niewłaściwą agrotechniką i nadmierną intensyfikacją produkcji rolnej oraz nadmiernym stosowaniem środków ochrony roślin i nawozów;*
- *rekultywacja terenów poeksploatacyjnych i aktualnie eksploatowanych w granicach ich oddziaływania z uwzględnieniem zasad ochrony i racjonalnego użytkowania.*

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tych kierunków to:

- przywracanie gleb zdegradowanych do stanu wymaganego standardami;
- monitoring stanu gleb zrehabilitowanych po stacjonujących wojskach Federacji Rosyjskiej;
- zalesianie terenów zdegradowanych;
- opracowywanie i wdrażanie planów rekultywacji terenów aktualnie eksploatowanych;
- upowszechnianie stosowania Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.

5.2.7. Racjonalne użytkowanie zasobów przyrodniczych

Ochrona zasobów przyrody ma prowadzić do zachowania istniejącego jej stanu (różnorodności gatunkowej) oraz stwarzania warunków do jak najlepszego rozwoju.

Uwzględniając konieczność ochrony zasobów przyrody określono cel ekologiczny:

- ❖ ***zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności.***

Dla osiągnięcia w/w celu określono kierunki działań oraz zadania ekologiczne, których opis zamieszczono poniżej:

- *ochrona i rozwój systemu obszarów chronionych*

Rozwój gospodarczy pociąga za sobą niebezpieczeństwo degradacji obszarów i obiektów cennych przyrodniczo, z tego względu ważne jest połączenie systemu rozwoju obszarów cennych przyrodniczo z rozwojem społeczno-gospodarczym.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

- bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych;
- prowadzenie prac pielęgnacyjnych parków i pomników przyrody;
- akceptacja nowych obszarów chronionych zgodnie z koncepcją sieci ekologicznej NATURA 2000 i ECONET oraz uwzględnienie ich planów ochrony;
- lokalizacja obiektów rekreacyjnych i turystycznych podporządkowana wymogom ochrony środowiska przyrodniczego.

- *ochrona roślin i zwierząt*

Celem ochrony gatunkowej jest zabezpieczenie dziko występujących gatunków zwierząt, szczególnie rzadkich i zagrożonych wyginięciem, oraz zachowanie różnorodności gatunkowej.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

- tworzenie i wdrażanie programów reintrodukcji ginących i zagrożonych gatunków chronionych i łownych przez opracowanie zasad przeprowadzania reintrodukcji dzikich gatunków;

- racjonalizacja gospodarowania zwierzętami łownymi i zwalczanie kłusownictwa;
- zapobieganie niebezpieczeństwu ciągów komunikacyjnych dla zwierzyny leśnej poprzez zakładanie siatek ochronnych w miejscach szczególnie niebezpiecznych;

- *ochrona lasów*

Istniejące na terenie gminy obszary leśne zachowane są w dobrym stanie ze względu na objęcie dużej ich powierzchni ochroną przyrody. Należy jednak przedsięwziąć działania mające na celu ochronę pozostałych zasobów leśnych w celu zachowania ich funkcji (przyrodniczej, społecznej oraz gospodarczej) i zabezpieczeniu ich przed pogorszeniem istniejącego stanu.

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

- ochrona i powiększanie zasobów leśnych (opracowanie planów urządzenia lasu wraz z programem ochrony przyrody) oraz inwentaryzacja lasów nie państwowych.
- działania prowadzące do zróżnicowania struktury gatunkowej lasów i poprawy struktury wiekowej drzewostanów;

- *skuteczna ochrona przyrody*

Kierunek działań dążących do skutecznej ochrony przyrody obejmuje w szczególności następujące zadania ekologiczne:

- przeciwdziałanie wypalaniu traw – edukacja i nakładanie kar;
- zakaz lokalizacji nowych ferm zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko, na obszarach cennych przyrodniczo takich jak parki krajobrazowe wraz z otulinami, rezerваты, użytki ekologiczne oraz tereny podziemnych zbiorników wody bez izolacji. Na pozostałych obszarach wprowadza się zakaz lokalizacji nowych ferm bezściółkowych oraz modernizacji istniejących ferm w kierunku bezściółkowym. Koncentracja stad zwierząt w pozostałych hodowlach musi być dostosowana do posiadanej powierzchni ziemi, pozwalającej na pełne zagospodarowanie odchodów zwierzęcych zgodnie z Dyrektywą azotanową i ustawą o nawożeniu oraz gwarantować dobrostan zwierząt. Fermy te powinny spełniać jednocześnie normatywne wymogi ochrony środowiska naturalnego w zakresie oddziaływania na wody powierzchniowe, gruntowe, podziemne, gleby i powietrze;
- dostosowanie lasów do pełnienia zróżnicowanych funkcji przyrodniczych i społecznych przez opracowanie programu udostępniania i zagospodarowania lasów do celów rozwoju turystyki i wypoczynku, regeneracji zdrowia, edukacji ekologicznej;
- zalesienia gruntów wyłączonych z użytkowania rolniczego, a przeznaczonych do zalesienia w planach zagospodarowania przestrzennego gminy, z uwzględnieniem potrzeb ochrony różnorodności biologicznej oraz zachowaniem korytarzy ekologicznych;

- wyznaczanie granic rolno-leśnych w planach zagospodarowania przestrzennego.
- *integracja aspektów ekologicznych z planowaniem przestrzennym*

Ze względu na gęstnienie sieci infrastruktury w krajobrazie oraz potencjalny rozwój gospodarczy na terenie gminy, należy zadbać o uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego, wniosków wynikających z istniejącej lub planowanej lokalizacji terenów chronionych wraz z ich otulinami (rezerwatów przyrody, obszarów chronionego krajobrazu itp.).

Zadania ekologiczne prowadzące do realizacji tego kierunku działania to:

- uwzględnienie w planach zagospodarowania przestrzennego selektywnego dostępu do terenów wyjątkowo cennych przyrodniczo;
- wprowadzenie odpowiednich procedur lokalizacyjnych chroniących tereny cenne przyrodniczo przed przeinwestowaniem;
- przeciwdziałanie rozwojowi budownictwa mieszkalnego i rekreacyjnego na terenach chronionych.

5.2.8. Przeciwdziałanie poważnym awariom

Uwzględnienie możliwości wystąpienia poważnych awarii na terenie powiatu jest bardzo ważne ze względu na bezpieczeństwo ludzi i środowiska przyrodniczego. Podstawowym celem tego aspektu jest:

❖ ***ochrona przed poważnymi awariami oraz sprostanie nowopowstałym zadaniom, takim jak zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego lub biologicznego.***

Dla osiągnięcia w/w celu niezbędna jest realizacja następującego kierunku działania:

- *zwiększenie bezpieczeństwa przewozów substancji niebezpiecznych przez kontrolę przewozów i stanu technicznego pojazdów oraz czasu pracy kierowców.*

Realizacja powyższych kierunków działań powinna być podjęta przez spełnienie następujących zadań ekologicznych:

- kontrolę przewozów substancji niebezpiecznych i kontrolę stanu technicznego pojazdów i dróg kolejowych;
- wyznaczanie optymalnych tras przewozu substancji niebezpiecznych oraz stworzenie stanowisk postojowych i parkingów dla pojazdów przewożących substancje niebezpieczne.

5.3. Strategia realizacji przyjętych celów

Wyznaczone cele ekologiczne, a w ich ramach kierunki działań, jakie należy podjąć w zakresie ochrony środowiska na terenie Miasta i Gminy Borne Sulinowo, stanowią podstawę dla realizacji konkretnych zadań ekologicznych na przestrzeni kilkunastu lat.

Zadania zostały wyznaczone na podstawie analizy stanu środowiska przyrodniczego na terenie gminy, przewidywanych kierunków rozwoju oraz informacji w zakresie planowanych inwestycji (dziedzina ochrony środowiska), które przekazane zostały przez Urząd Miasta i Gminy oraz instytucje obligatoryjnie zajmujące się ochroną środowiska na tym obszarze.

Zestawienie zadań ekologicznych dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo, z uwzględnieniem aspektów ekonomicznych, zawarto w harmonogramie (tabela 28).

Z uwagi na szeroki zakres przedsięwzięć koniecznych do osiągnięcia wyznaczonych celów, spośród wszystkich zadań ekologicznych wybrano pewną grupę zadań, którą należy realizować w pierwszej kolejności (w latach 2004 – 2007) jako tzw. zadania krótkoterminowe. Zakres realizacji tych zadań z uwagi na zbieżność czasową z realizacją Programu Ochrony Środowiska został w/w harmonogramie (planie operacyjnym) rozbity na poszczególne lata.

Część pozostałych zadań ekologicznych będzie realizowana w okresie długoterminowym (okres lat 2008-20015) – kolumna 10 harmonogramu.

5.3.1. Przyjęte kryteria wyboru zadań priorytetowych

W celu realizacji Polityki ekologicznej dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo konieczne było ustalenie harmonogramu prowadzenia zadań ekologicznych z rozbiem na zadania krótko i długookresowe oraz mechanizmy finansowo - ekonomiczne. Do najważniejszych kryteriów w skali gminy branych pod uwagę podczas sporządzania planu operacyjnego na lata 2004 – 2007 z perspektywa do roku 2015 należy wymienić:

- kryteria przyjęte w Strategii rozwoju Powiatu Szczecineckiego;
- cele i zadania przyjęte w strategii rozwoju gminy;
- cele i zadania wynikające z Programu ochrony środowiska Powiatu Szczecineckiego;
- dysproporcje pomiędzy stanem wymaganym a aktualnym;
- wymogi wynikające z obowiązujących ustaw;
- okresy przejściowe wynegocjowane przez Polskę dot. ustawodawstwa Unijnego;
- możliwość uzyskania wsparcia finansowego z różnych źródeł;
- ponadlokalny wymiar przedsięwzięcia;
- obecne zaawansowanie inwestycji;
- wielokrotna korzyść z tytułu realizacji przedsięwzięcia.

5.3.2. Harmonogram realizacji zadań ekologicznych

W harmonogramie realizacyjnym przygotowanym dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo, poszczególnym celom strategicznym, w ramach wyznaczonych kierunków działań, przyporządkowano konkretne zadania z określeniem czasu ich realizacji i instytucje, które powinny je realizować lub współrealizować. Z uwagi na specyfikę niektórych zadań np. edukacja ekologiczna, czy zadania kontrolne będą one realizowane zarówno w ramach harmonogramu krótko i długoterminowego.

W ramach wyznaczonego harmonogramu realizacyjnego, zadania podzielono na zadania własne gminy i zadania koordynowane.

- zadania własne gminy (**W**) - przedsięwzięcia, które będą finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy. Są to zadania, które w programie powiatowym zostały określone jako wspierane.
- zadania koordynowane (**K**) - pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla powiatowego, wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie gminy, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim, bądź centralnym;

Proces zarządzania środowiskiem spoczywa na władzach lokalnych. Mając na uwadze spójność koordynacji działań pomiędzy poszczególnymi szczeblami władz samorządowych i rządowych, a także współpracę z pozostałymi partnerami, zarządzanie środowiskiem Miasta i Gminy Borne Sulinowo przy pomocy Programu Ochrony Środowiska wymagać będzie ustalenia roli i zakresu działania poszczególnych podmiotów zaangażowanych w jego realizację, struktury organizacji Programu oraz systemu monitoringu.

Władze gminy pełnią w odniesieniu do Programu kilka funkcji. Jedną z ważniejszych jest **funkcja regulacyjna**, na którą składają się akty prawa lokalnego – uchwały oraz decyzje administracyjne związane odpowiednio z określonymi obszarami zagadnień środowiskowych. Władze pełnią również **funkcje wykonawcze** (zadania wynikające z ustaw) i kontrolne. Pożądane jest, aby władze gminy pełniły również **funkcje kreujące** działania ukierunkowane na poprawę środowiska.

Do podstawowych instrumentów prawnych odnoszących się do zagadnień ochrony środowiska należą: standardy i normy środowiskowe, pozwolenia i odpowiedzialność administracyjna, karna i cywilna. Głównymi instrumentami finansowymi są opłaty ekologiczne,

kary, fundusze celowe, ulgi podatkowe. Wśród instrumentów o charakterze społecznym wyróżniamy dostęp do informacji, komunikację społeczną, edukację i promocję ekologiczną.

Zadania ekologiczne nie ujęte w harmonogramie, a zamieszczone w części opisowej dotyczącej polityki ekologicznej, stanowią dla gminy dodatkową bazę możliwości realizacyjnych w ramach opracowanego Programu Ochrony Środowiska. Ich ewentualne wprowadzenie do harmonogramu może nastąpić na etapie przewidzianym Prawem Ochrony Środowiska (art. 14 ust. 2), po czteroletniej weryfikacji polityki ekologicznej państwa. w takim samym cyklu założono przyjmowanie kolejnych etapów realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta i Gminy Borne Sulinowo.

